

ESF projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

Darba vides riska faktori pārtikas ražošanas uzņēmumos

Viesturs Šmeiss
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

Šodien

- Mūsu pašu drošība šodien svarīgi!
- Sākam pl. 09.30
- Līdz pl.16.30
- 2 atpūtas pauzes
- Telefoni
- Anketa

VDI Eiropas Sociālā fonda projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

Vēlies saņemt
bezmaksas

DARBA VIDES RISKU NOVĒRTĒŠANU,
DARBA VIDES FAKTORU
LABORATORISKOS MĒRĪJUMUS,
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTA UN
UZTICĪBAS PERSONAS APMĀCĪBAS?

Piesakies VDI, ja:

esi mikro, mazais vai vidējais uzņēmums	darbojies bīstamajā nozārē (MK noteikumi Nr. 99)
iepriekš neesi saņēmis bezmaksas darba vides risku novērtējumu	esi gatavs sadarboties

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Kur meklēt informāciju par pieejamo atbalstu?

www.vdi.gov.lv

Svētdiena, 2018. gada 7. oktobris A+ / A- Lapas karte | Meklēt lapā | Nosūtīt draugam | Drukāt Latviski | English

par mums | jaunumi | veidlapas | aptauja | oira | **projekti** | iepirkumi | kontakti

Konsultatīvais tālr. 67 186 522
Konsultatīvais tālr. 67 186 523
Anonīmais uzticības tālr. 67 312 176

Ziņot par neregistrēto nodarbinātību
Konsultācijas klātienē
VDI sociālie portāli

- ➔ Iesnieguma iesniegšana VDI elektroniski
- ➔ Nelaiemes gadījuma pieteikšana VDI elektroniski
- ➔ Nelaiemes gadījuma pieteikšana pa tālruni
- ➔ Vieglā NG akta iesniegšana VDI elektroniski (ja darba devējs nelaiemes gadījumu izmeklējis vienpersoniski)

Valsts darba inspekcija

Sadaļas

ESF un ERAF
ESF
ERAF

Kontaktinformācija

Rīgā, Kr.Valdemāra ielā 38 k-1
LV-1010
Tālrunis 67021704
Fakss 67021718
E-pasts: vdi@vdi.gov.lv

Valsts darba inspekcija

**NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020**

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S   T A V Ā   N Ā K O T N Ē

Jānoklikšķina
uz laukuma

 RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Darba drošības un vides veselības institūts

Kur meklēt informāciju par pieejamo atbalstu? (2)

Atbalsta
piešķiršanas
noteikumi

Aizpildāmās
veidlapas
katram
atbalsta
veidam

Atbalsts darba devējiem

Projekti / ESF / Plānošanas periods 2014-2020 / Atbalsts darba devējiem

Valsts darba inspekcija | NACIŅĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020 | EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Lai panāktu darba aizsardzības prasību ievērošanas uzlabošanu Latvijā, Valsts darba inspekcija (turpmāk – VDI) sadarbībā ar sadarbības partneriem – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Latvijas Darba devēju konfederāciju un Rīgas Stradiņu universitātes aģentūru "Darba drošības un vides veselības institūts", īsteno Eiropas Sociālā fonda projektu "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" Nr. 7.3.1.0/16/I/001 (turpmāk – ESF projekts).

Lasīt pilno rakstu

Pielikumi

[Eiropas Sociālā fonda projekta "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" Nr. 7.3.1.0/16/I/001 atbalsta piešķiršanas noteikumi](#)

[Pieteikuma veidlapa atbalsta "Konsultācijas darba devējiem" saņemšanai](#)

[Pieteikuma veidlapa atbalsta "Laboratorisko mērījumu pakalpojumu sniegšana" saņemšanai](#)

[Pieteikuma veidlapa atbalsta "Darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu apmācības" saņemšana](#)

NACIŅĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

6 soļi atbalsta saņemšanai

- 1.solis. Iepazīsties ar atbalsta piešķiršanas noteikumiem, izdrukā un aizpildi pieteikuma formu.
- 2.solis. Pieteikumam pievieno uzņēmuma statusam atbilstošu pielikumu (MK not. Nr. 776 1., 2. pielikums) un aizpildi elektroniski veidlapu de minimis uzskaites sistēmā .
- 3.solis. Aizpildīto pieteikumu un attiecīgo pielikumu de minimis atbalsta saņemšanai var iesniegt:
  - - klātienē K.Valdemāra ielā 17-17, Rīgā, LV-1010;
  - - pa pastu, nosūtot uz adresi: K. Valdemāra iela 17-17, Rīga, LV-1010;
  - - nosūtot elektroniski, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu, uz e-pastu: info.esf@vdi.gov.lv
- 4.solis. VDI izvērtēs saņemto pieteikumu un pielikumu de minimis atbalsta saņemšanai.
- 5.solis. Pēc pieteikuma apstiprināšanas tiks veikta pirmspārbaude uzņēmumā atbalsta apjoma noteikšanai.
- 6.solis. VDI pieņems lēmumu par atbalsta piešķiršanu.

Papildus informācija: zvanot 25725168, 25702127,29385596 vai rakstot info.esf@vdi.gov.lv.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

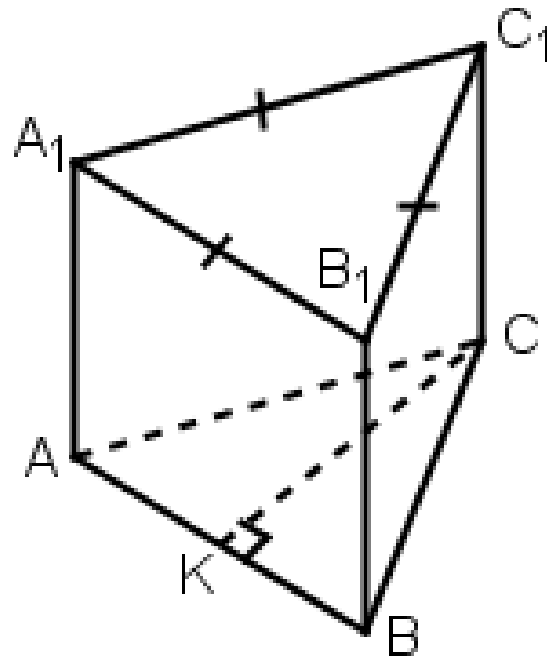

Kas ir darba vides risks?

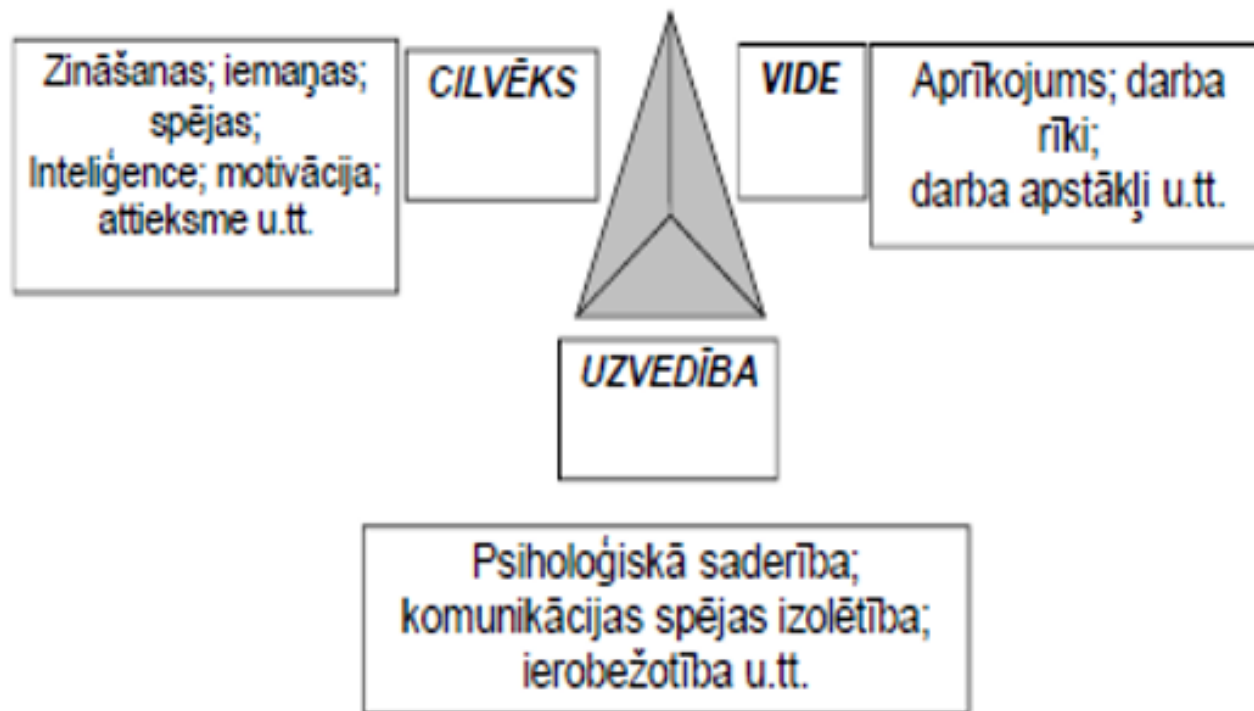
- **darba vides risks** — varbūtība, ka nodarbināto drošībai vai veselībai darba vidē var rasties kaitējums, un šā kaitējuma iespējamā smaguma pakāpe;

Skats uz darba aizsardzību caur citām prizmām.

Caur psihosociālie un organizatoriskiem faktoriem

Kas ir pārtikas ražošana un kā tā asociējas Jums?

Kādi ir pārtikas ražotāji?

Pārtikas produktu ražošana

- ▼ C Apstrādes rūpniecība
  - ▼ 10 Pārtikas produktu ražošana
    - ▼ 10.1 Gaļas un gaļas produktu ražošana, pārstrāde un konservēšana
      - 10.11 Gaļas pārstrāde un konservēšana
      - 10.12 Mājputnu gaļas pārstrāde un konservēšana
      - 10.13 Gaļas un mājputnu gaļas produktu ražošana
    - ▼ 10.2 Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana
      - 10.20 Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana
    - ▼ 10.3 Augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana
      - 10.31 Kartupeļu pārstrāde
      - 10.32 Augļu un dārzeņu sulas ražošana
      - 10.39 Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana
    - ▼ 10.4 Augu un dzīvnieku eļļu un tauku ražošana
      - 10.41 Eļļu un tauku ražošana
      - 10.42 Margarīna un līdzīgu pārtikas tauku ražošana

▼	10.5	Piena produktu ražošana	
	—	10.51 Piena pārstrāde un siera ražošana	
	—	10.52 Saldējuma ražošana	
▼	10.6	Graudu malšanas produktu, cietes un cietes produktu ražošana	
	—	10.61 Graudu malšanas produktu ražošana	
	—	10.62 Cietes un cietes produktu ražošana	
▼	10.7	Konditorejas un miltu izstrādājumu ražošana	
	—	10.71 Maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana	
	—	10.72 Sausiņu un cepumu ražošana; ilgi uzglabājamo konditorejas izstrādājumu un kūku ražošana	
	—	10.73 Makaronu, nūdeļu, kuskusa un līdzīgu miltu izstrādājumu ražošana	
▼	10.8	Citu pārtikas produktu ražošana	
	—	10.81 Cukura ražošana	
	—	10.82 Kakao, šokolādes, konfekšu un citu cukuroto konditorejas izstrādājumu ražošana	
	—	10.83 Tējas un kafijas pārstrāde	
	—	10.84 Garšvielu un piedevu ražošana	
	—	10.85 Gatavu ēdienu ražošana	
	—	10.86 Homogenizēto un diētisko pārtikas produktu ražošana	
	—	10.89 Pārējo citur neklasificētu pārtikas produktu ražošana	

▼ **10.9** Dzīvnieku barības ražošana

— **10.91** Lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana

— **10.92** Mājdzīvnieku barības ražošana

▸ **11** Dzērienu ražošana

▼ **11.0** Dzērienu ražošana

➤ **11.01** Spirtu destilēšana, rektificēšana un maisīšana

➤ **11.02** Vīnu ražošana no vīnogām

➤ **11.03** Sidra un citu augļu vīnu ražošana

➤ **11.04** Citu nedestilētu dzērienu ražošana no raudzētām izejvielām

➤ **11.05** Alus ražošana

➤ **11.06** Iesala ražošana

➤ **11.07** Bezalkohola dzērienu ražošana; minerālūdeņu un pudelēs
iepildītu citu ūdeņu ražošana

Risku pirmsākumi!

Ikdienas sākums

Vai svarīgi pārtikas nozarē un vai tas ietekmē ikdienu, drošību, rada riskus?

- Darbu plānošana
- Darba uzdevumu veikšana
- Paveikto darbu uzraudzība
- u.c.

Varbūtības sekas!

- Slimība

- Aroslimība

- Nelaiemes gadījums darbā

- nesmags;
- smags;
- letāls.

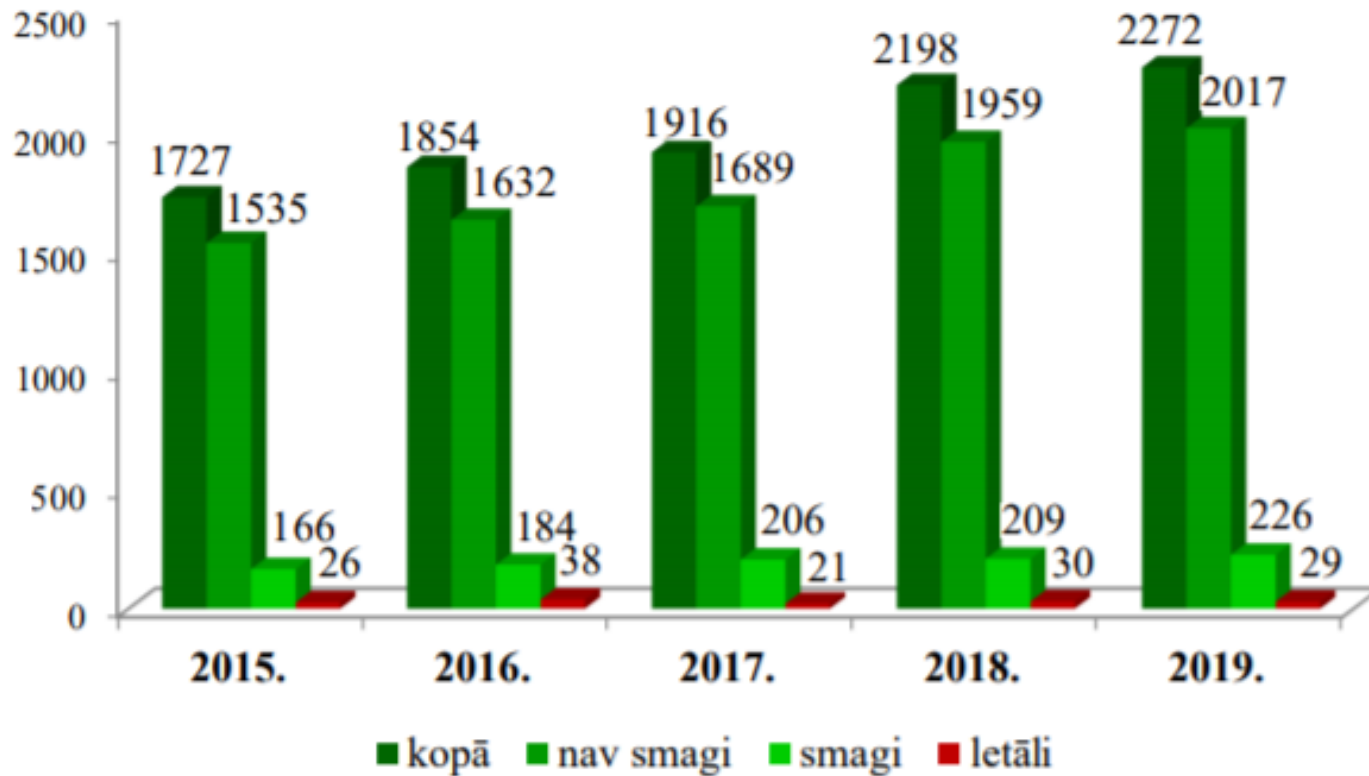
Sekas:

- Prognozē!
- Plāno!
- Vadi!

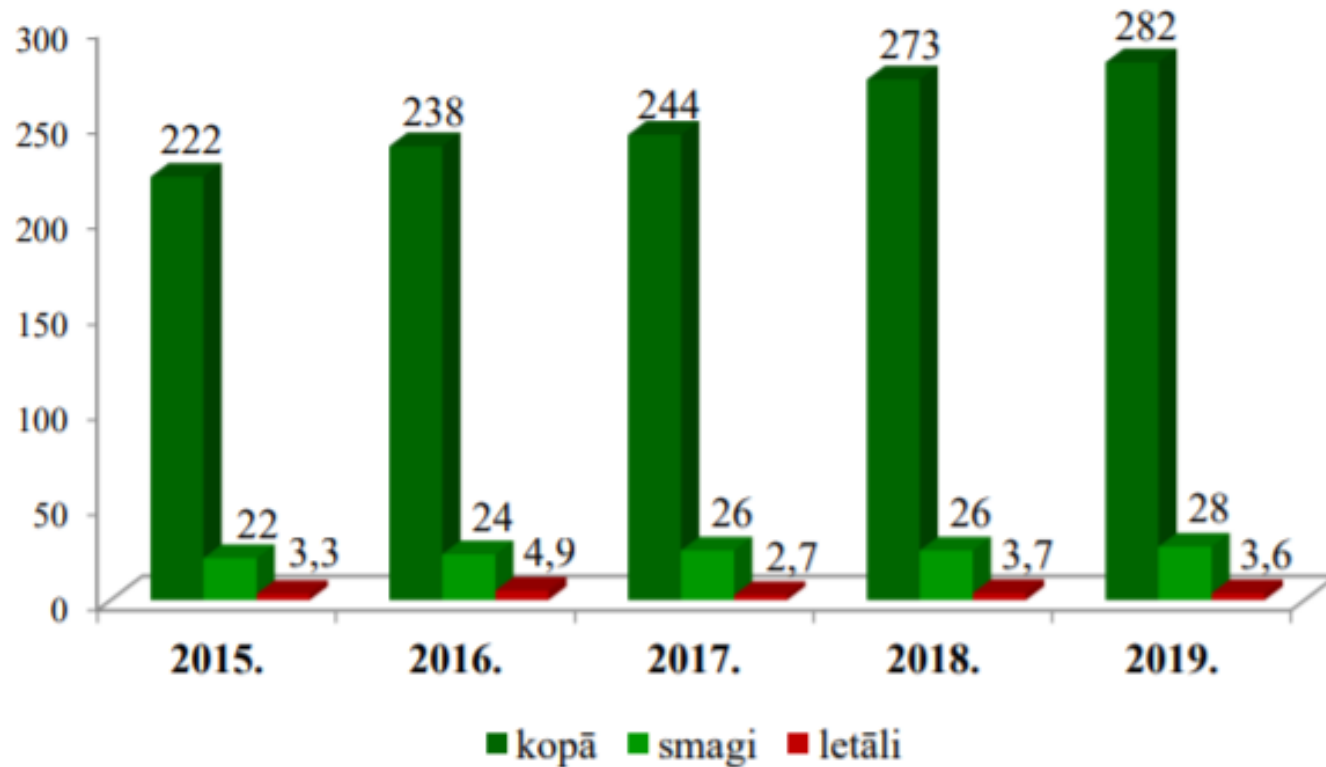

Varūtība, sekas reāļos skaitļos

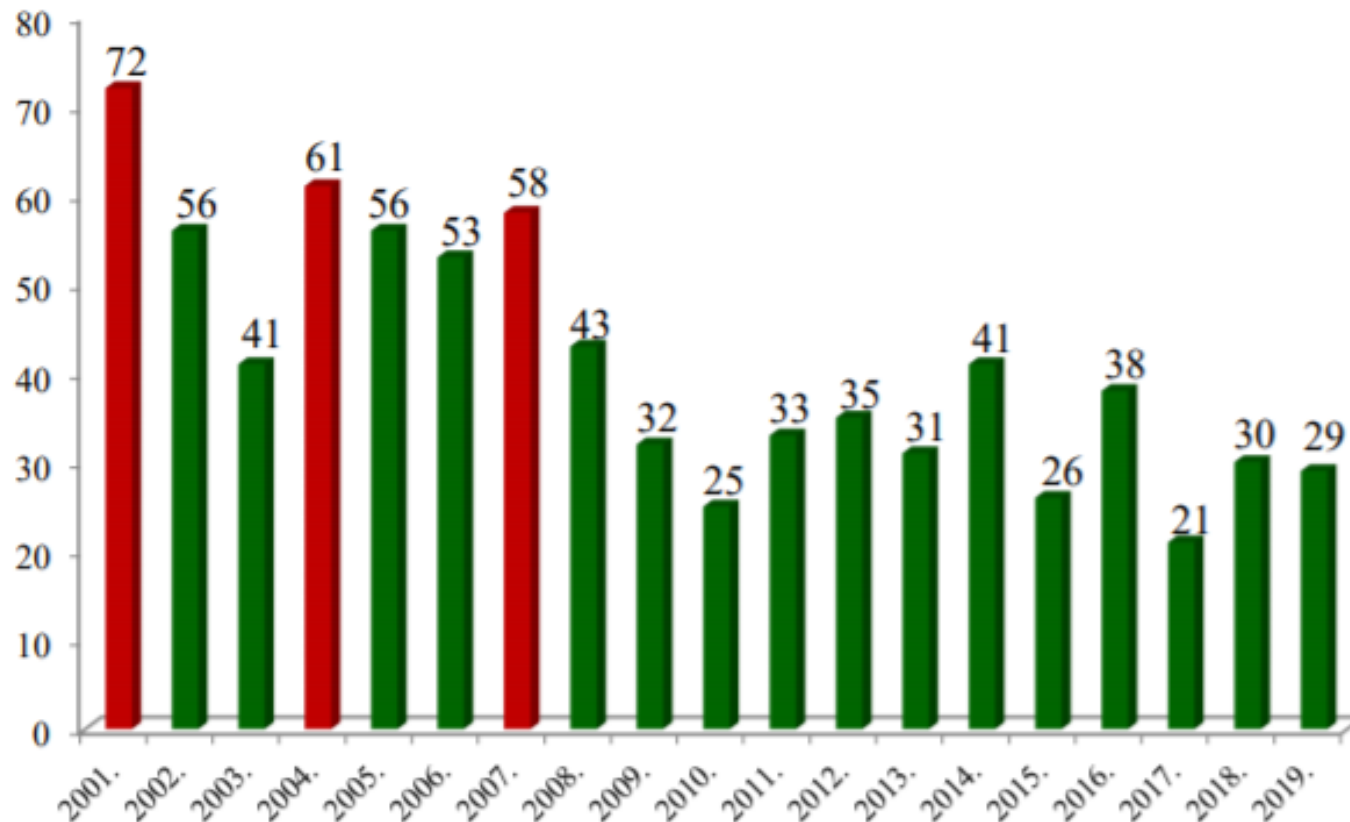
Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita dinamika (2015.-2019.)

Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita uz 100 000 nodarbinātajiem dinamika (2015.-2019.)

Nelaiemes gadījumos darbā bojā gājušo skaita dinamika (2001.-2019.)

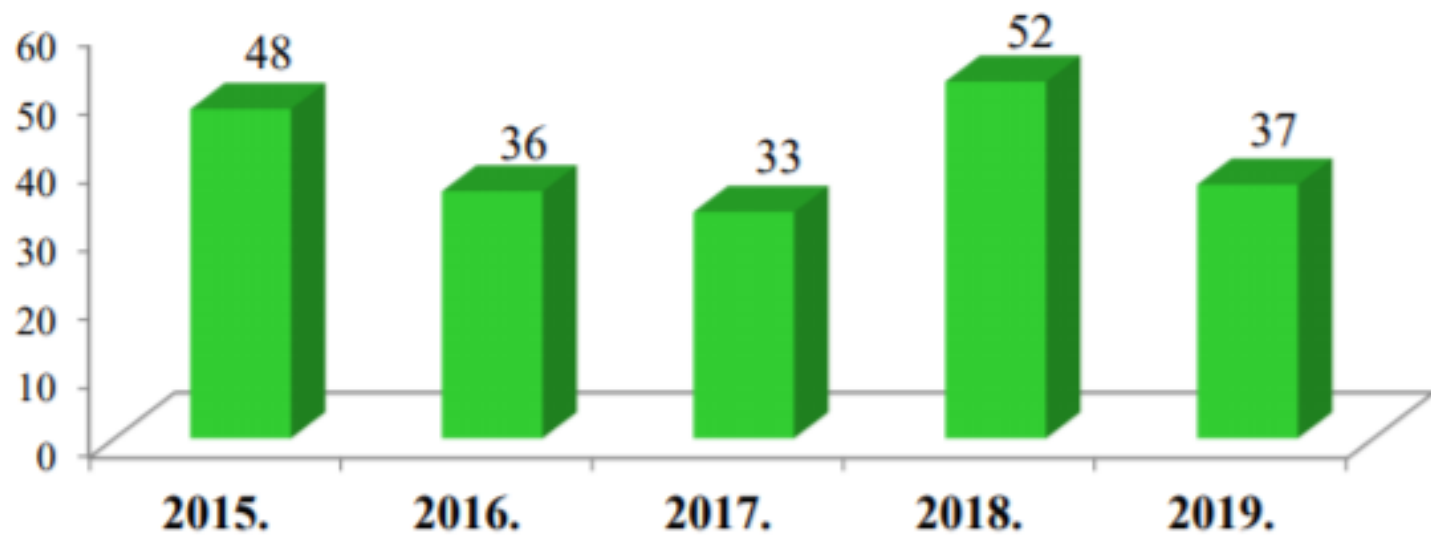
Nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa nozarēm

	nozares	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019
C	Apstrādes rūpniecība	663	703	33	48	5	3
10	Pārtikas produktu ražošana	95	90	4	4	1	0
11	Dzērienu ražošana	10	11	1	1	0	0

Letālo nelaimes gadījumu darbā analīze liecina, ka 2019 gadā

- 34 % gadījumu cēlonis bija darba organizācijas trūkumi no darba devēja puses - visbiežāk konstatēts, ka letāls nelaimes gadījums noticis tieši neapmierinošas darbinieka instruēšanas vai apmācības dēļ;
- 30 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība - visbiežāk nebija ievērotas darba drošības instrukcijas no darbinieka puses;
- 16 % letālo nelaimes gadījumu cēlonis bija ceļu satiksmes noteikumu neievērošana

Dabīgās nāves darbavietā gadījumu skaita dinamika (2015. - 2019.)

Kas varētu būt cēloņi dabīgai nāvei un vai tas saistīts ar darba vidi?

Skats uz 2020 gadu

- 2020. gada 1. janvāra līdz 18. maijam nelaimes gadījumos darbā bojā gājuši 6 nodarbinātie. 2019. gadā šajā laika posmā bojā bija gājuši 11 nodarbinātie.
- 45 cilvēki šajā pašā laika periodā guva smagus miesas bojājumus, savukārt pirms gada smagus miesas bojājumus darba vietā guva 88 nodarbinātie.

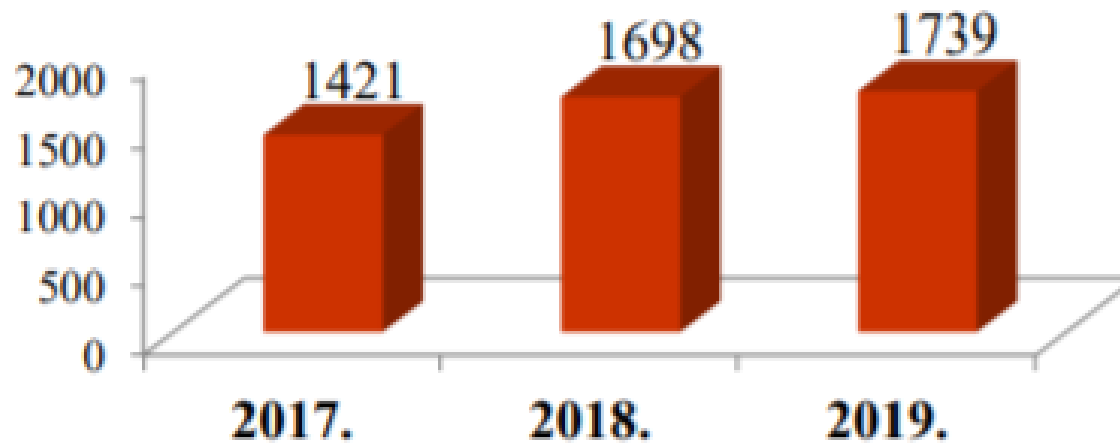
Ieskats nelaimes gadījumos

- vīrietis, 43, komplektētājs, paslīdēja un guva smagas traumas;
- sieviete, 55, pakošanas līnijas operatore, pakāpjoties pa pakošanas līnijas vadības pults pakāpieniem, paklupa un guva smagu rokas traumu;
- sieviete, 59, ražošanas sagatavošanas inženiere, tika atrasta mirusi darba vietā;
- sievietes, 62, zivju apstrādātājas, roka iekļuva iekārtā ar griežamo nazi;
- vīrietis, 31, iepakošanas operators, neizslēdzot iekārtu, ar lupatu mēģināja notīrīt iekārtas valci. Tā rezultātā darbinieka roka tika ierauta starp iekārtas veltņiem un smagi traumēta;
- vīrietim, 63, ceha strādniekam, tika traumēta darbinieka kāja, jo viņam uzbrauca elektroiekrāvējs;
- sieviete, 61, ražošanas tehnologs, pārvietojoties pa cehu, paslīdēja un guva smagas traumas;

Veselība

1984. gadā [Pasaules Veselības organizācijas](#) izveidotās veselības definīcija ir šāda: **“Veselība ir pakāpe, līdz kurai indivīds vai grupa spēj realizēt centienus un apmierināt vajadzības, gan pieņemot veselībai labvēlīgus lēmumus, gan mainot vides ietekmi”**.^[1] Veselība ir viena no [cilvēka](#) pamattiesībām. Vesels organisms ir sabalansēts organisms pilnīgi visās sfērās.

Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika (2017. - 2019.)

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2018	2019
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	1	0
	no 25 līdz 34 gadiem	6	11
	no 35 līdz 44 gadiem	168	139
	no 45 līdz 54 gadiem	669	678
	no 55 līdz 64 gadiem	816	868
	virs 65 gadiem	38	43
	kopā	1698	1739

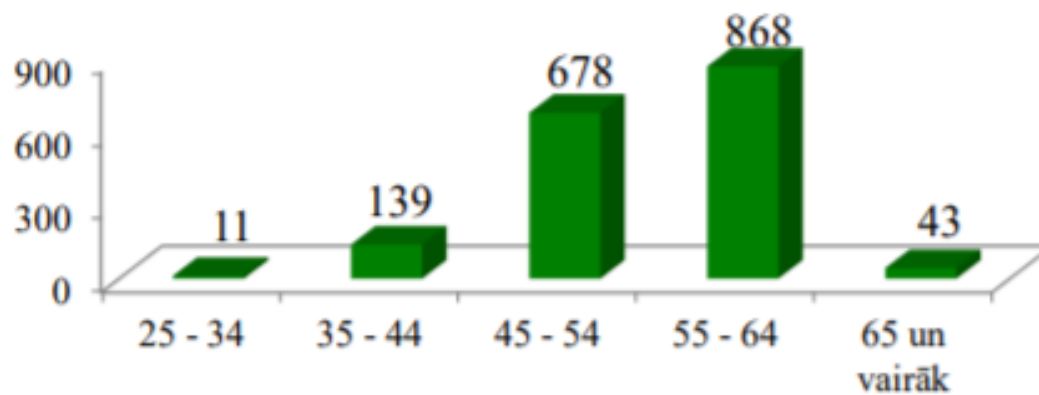
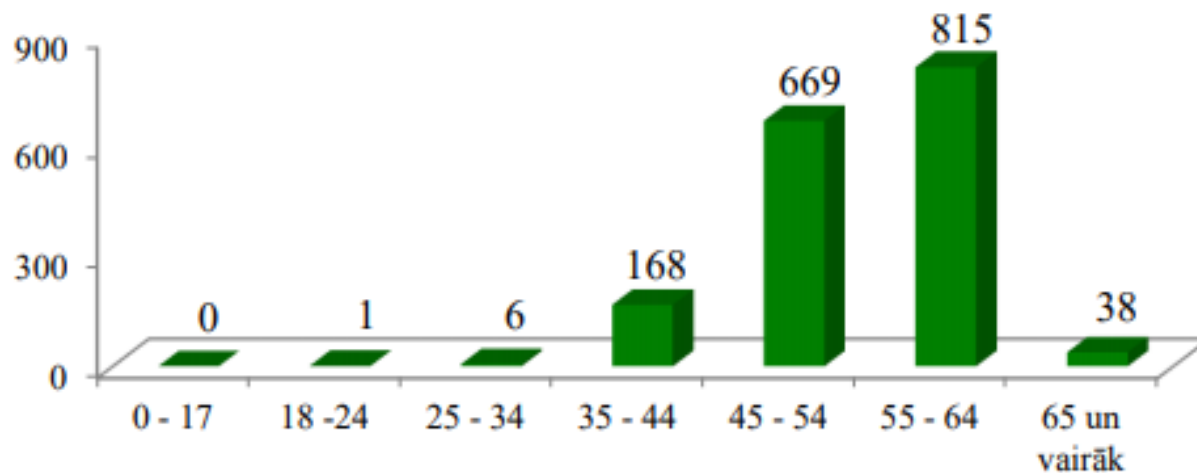
Arodslimību grupas pēc starptautiskās slimību klasifikācijas (SSK-10)

7.	Arodslimību grupas un kods atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2018	2019
F00–F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	5	43
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	929	961
H60-H95	Ausu un aizauss paugura slimības	3	1
I00-I99	Asinsrites slimības	23	37
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	12	29
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	7	10
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	529	499
R00-R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	2	0
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	188	159
	kopā	1698	1739

Arodslimnieku sadalījums pēc nozares

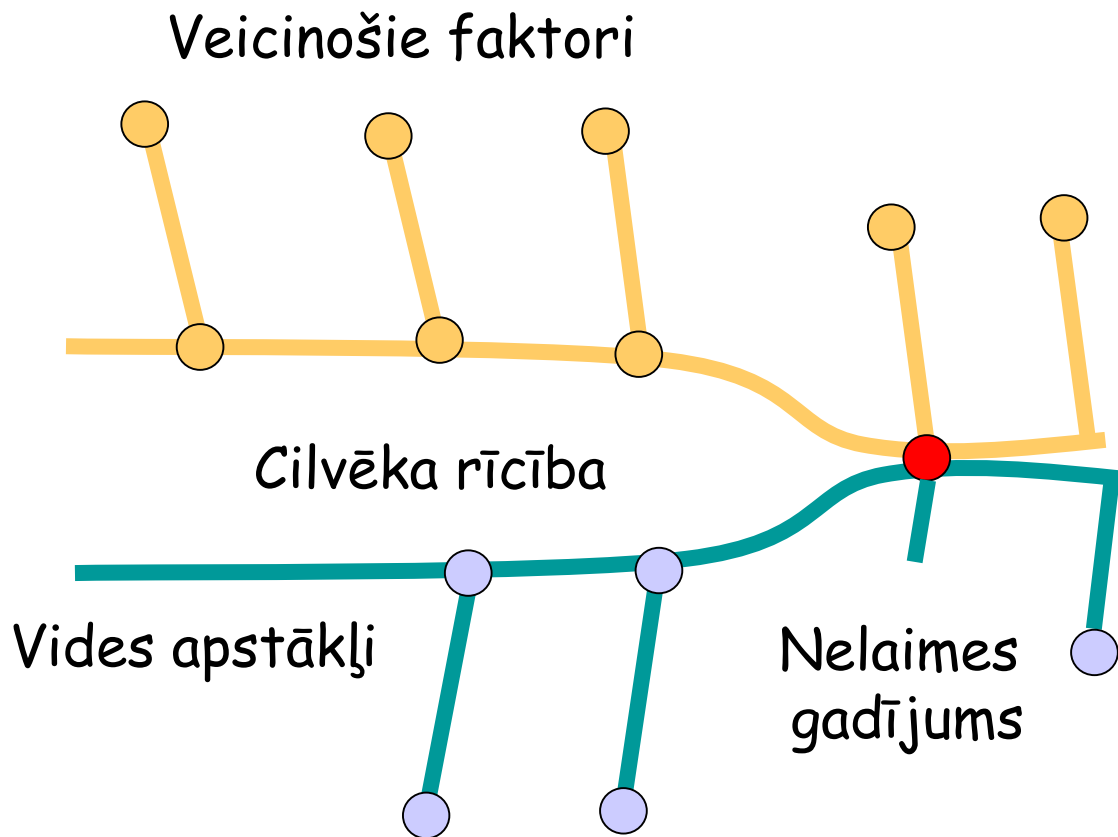
5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veida (nozares)	2018	2019
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	93	78
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	67	56
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	24	21
03	Zivsaimniecība	2	1
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	16	9
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	15	9
09	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības	1	0
C	Apstrādes rūpniecība	369	370
10	Pārtikas produktu ražošana	104	103
11	Dzērienu ražošana	8	4
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	14	8
14	Apģērbu ražošana	38	39
15	Ādas un ādas izstrādājumu ražošana	2	2
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles: salmu un pīto izstrādājumu ražošana	84	70

Pa vecuma grupā 2018/2019

Bet tas tak mani neskars! Runa nav par mani!

■ Bilde!

Un tagad aizdomājaties

- Automašīna baruc ar ātrumu 80 km/h.
- Cik metrus sekundē tā nobrauc?

Un Jums

- Kas ir sekunde?
- Tas ir daudz vai maz?

Darbs

- Pozitīvā puse.
- Negatīvā puse.

Darba aizsardzības uztvere Latvijā

Darba devēja izpratne

- Izdevumi;
- Šķēršļi;

Kāpēc darba devēji neiedziļinās?

Apmācības trūkums un izpratne, lietderīguma redzējums.

Iemesls:

Apmācību kvalitāte par darba aizsardzību.

Negatīvās pieredzes trūkums.

Atvieglo:

Standartu izvirzītās prasības;

Iepirkumu izvirzītās prasības;

Pieredze darbā ārpus Latvijas.

Mērķis sakārtotai darba videi?

- **Likuma mērķis** ir garantēt un uzlabot nodarbināto drošību un veselības aizsardzību darbā, nosakot darba devēju, nodarbināto un viņu pārstāvju, kā arī valsts institūciju pienākumus, tiesības un savstarpējās attiecības darba aizsardzībā.

Darba aizsardzības likums

- **darba aizsardzības pasākumi** — preventīvi tiesiski, saimnieciski, sociāli, tehniski un organizatoriski pasākumi, kuru mērķis ir izveidot drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi, kā arī novērst nelaimes gadījumus darbā un arodslimības;

Darba aizsardzības uzdevums

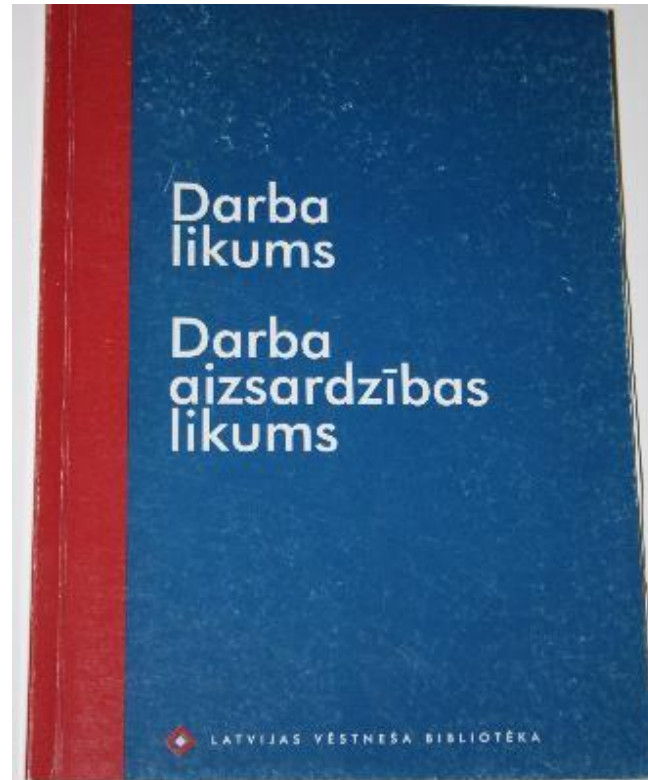
- Darba vietas, darba vides, darba aprīkojuma piemērotība un ērta lietošana cilvēka vajadzībām ar iespējami nekaitīgāku ietekmi uz cilvēka organismu.

Tas ir daudzu speciālistu darbs, kur katrs rūpējas par savu jomu: ergonomisti, inženieri, ārsti u.c.

- Panākt to, lai nodarbinātie zinātu to, kas ir jāievēro un to arī ievērotu.

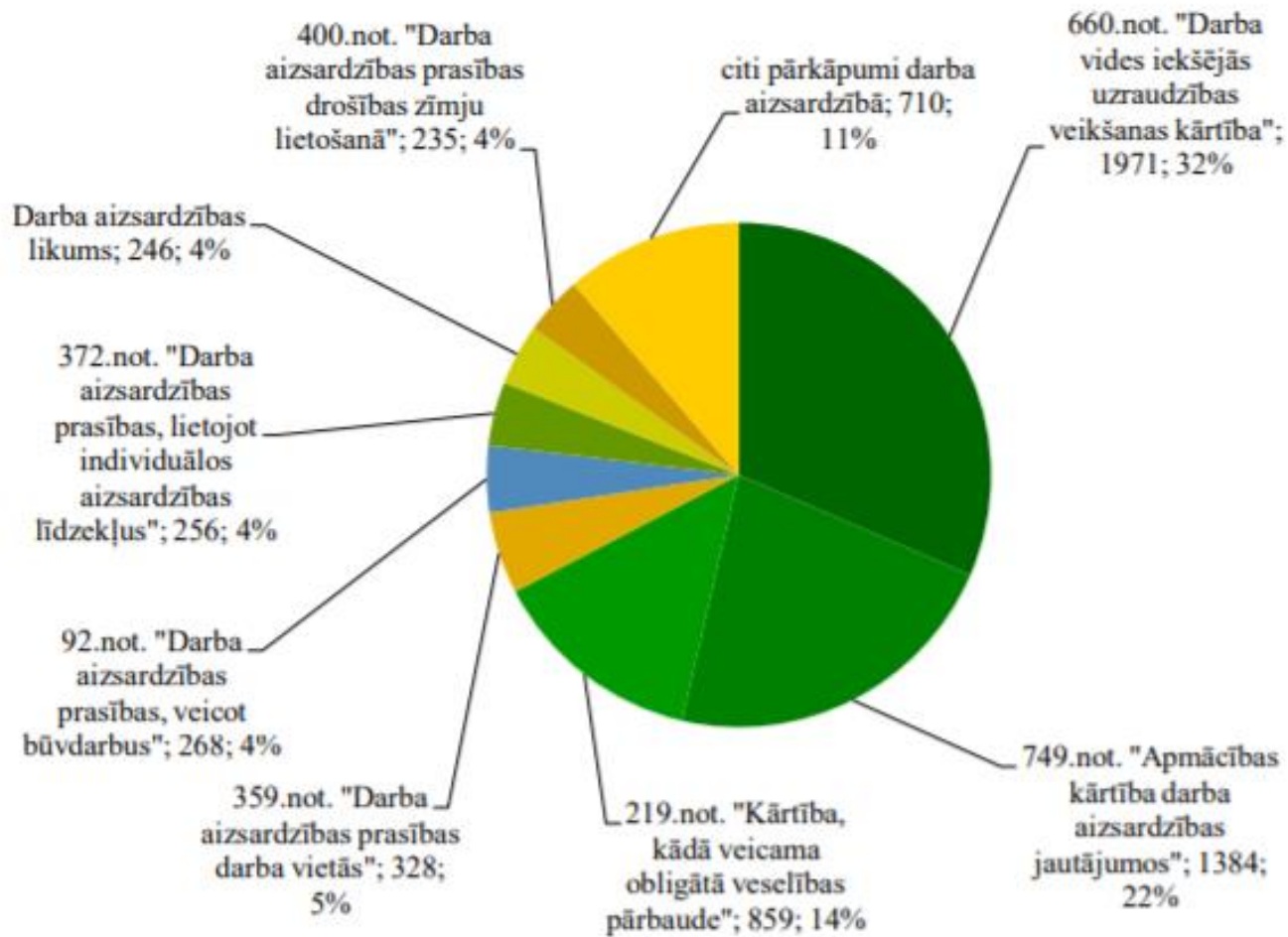
Bieži vien tās ir ļoti elementāras lietas... (IAL izmantošana)

Likumdošanas ieviešana

Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2019. gadā konstatēti visbiežāk

Darba aizsardzības likumdošana

- Sarežģīts normatīvais regulējums, jo saistīts ar higiēnu u.c. prasības (labturības):
- Visa pamats
  - **Darba aizsardzības likums**
  - Darba aizsardzības likumam **pakļautie MK Noteikumi**
  - Atsevišķi **citu jomu likumi** un uz to **pamata izdotie MK**

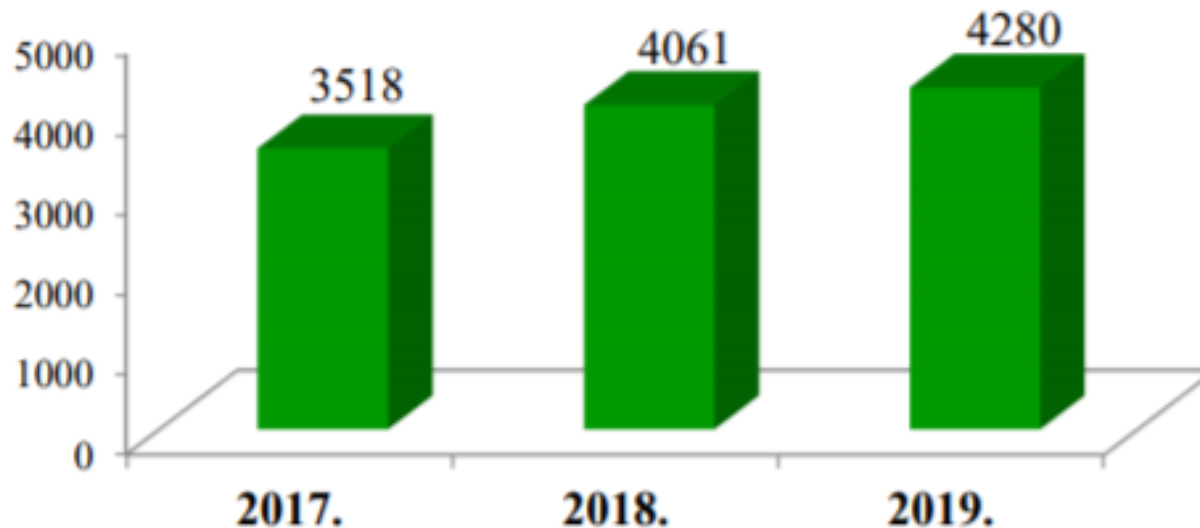
Problēma arī jaunajā likumdošanā

- Dažādu grupu normatīvo dokumentu prasības bieži pārklājas vai cita citu papildina:
- **Piemērs: Pārtikas uzņēmumam jāievēro gan prasības telpu higiēnai, gan darba aizsardzības prasības, gan prasības bīstamām iekārtām, gan prasības ķīmisko vielu lietošanai utt.... Un vēl pārējās uzņēmējdarbības prasības**
- Normatīvo aktu ir ļoti daudz ~ vismaz 40-50 dažādi dokumenti, kuri regulē pamatprasības arodveselībā un darba aizsardzībā vai ir saistīti ar darba vidi/higiēnu u.tml.

Kur to visu var atrast.

■ <https://likumi.lv>

Vai pievērst uzmanību darbinieku zināšanām par darba aizsardzību?

Darba inspekcijas amatpersonas 2019. gadā iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā izskatīja 4 280 fizisko un juridisko personu iesniegumus, kuros bija norādīti 5 911 iespējamie pārkāpumi, no tiem darba tiesību jomā – 5 450 pārkāpumi (92 %), darba aizsardzības jomā – 417 (7 %), citi – 44 (1 %).

Mūžīgais jautājums priekš kam?